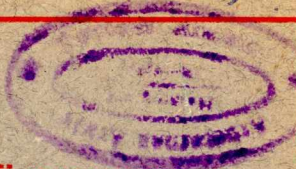

335 K 40

61607

**TYÖVÄEN KÖYHYYDEN
JA
KAPITALISTIEN RIKKAUDEN
TEKIJÄT**

**KATSAUS KAPITALISTISEN RIIS-
TOJÄRJESTELMÄN ILMIÖIHIN.**

**== ESITTÄNYT ==
ALEX HALONEN**

K.-S. TYÖV. SANOMALEHTI OSUUSK. KUSTANTAMA

TYÖVÄEN KÖYHYYDEN
JA
KAPITALISTIEN RIKKAUDEN
TEKIJÄT

KATSAUS KAPITALISTISEN RIIS-
TOJÄRJESTELMÄN ILMIÖIHIN.

— ESITTÄNYT —
ALEX HALONEN

Yleisiä harhaluuloja.

Sanomattoman kovasti ponnistelee työväenluokka aineellisten rikkauksien luomisessa. Arvaamattoman runsaat ovat sen ponnistusten tulokset. Mutta siitä huolimatta sen keskuudessa vallitsee ainainen köyhyys. Sen olemassaoloa ahdistaa pelottava puute ja yleisen varallisuuden lisääntyessä huimaavaa vauhtia, ei sen elämässä vaan tapahdu sanottavaa muutosta parempaan.

Sensijaan kapitalistiluokka elää helppoilla päiviillä. Sen osanotto tuottavaan toimintaan on verrattain vähäarvoinen tahi kokonaan merkityksetön. Mutta mikä ihme! Se yhä vaan vaurastuu kaikkinaisessa hyvinvoinnissa ja elämän yltäkylläisyydessä. Maailman aarteet kerääntyvät sille ikäänkuin ilman mitään, ikäänkuin jumalan armosta, kuten sanotaan. Huolimatta ylellisestä elämästään, mässäilevästä tuhlauksestaan, täyttyvät sen aarreaitat aina uudelleen, ikäänkuin joku noitapussi, josta voi ottaa miten paljon hyvänsä sen kuitenkaan tyhjenty-mättä.

Siinä ovat kysymykset, joita moni työläinen on huolestunein mielin miettinyt, käsittäen että niihin vastauksen antaminen selvittäisi yhden tärkeimmistä aikakautemme pulmista ja ratkaisisi yhden vaikeimmista ristiriidoista.

Vanhan maailman valtuokkain saalistuskeinot olivat niin välittömiä ja siis selvästi huomattavia, että nykyaikainen, verrattain kehittynyt työväestö ne kyllä havaitsee. Vallitsihan silloin sellaiset olo-

suhteet, että valtiot ja ylimystöt alistivat sotasaaliina saadut vangit tahi muuten ahdinkoon joutuneet ihmiset orjuuteensa ja pakoittivat tekemään työtä edukseen. Näiltä orjilta puuttuivat täydellisesti kaikki ihmis- ja kansalaisoikeudet. He eivät voineet toimia missään asiassa itsenäisesti ja omaan laskuun. He olivat samassa asemassa kuin nykyajan koneelliset työvälikappaleet, joitten keralla saattoi omistaja menetellä miten itse tahtoi, vieläpä paremmin orjiin nähden sentähden, että orjia oli runsaasti saatavissa ja eivät maksaneet isännilleen niin paljon kuin nykyaikaiset koneet. Isännän tahto, kahlerauta ja ruoska oli silloin orjien laki ja omatunto, joka pakotti heidät ahertamaan aamusta iltaan isäntiensä rikkauten kokoamisessa.

Tuo kaikki on meille varsin selvää.

Samoin on keskiajan aateliston rikkauten tekijä, maaorjuus, helposti ymmärrettävissä. Silloin ei tosin itse työläinen, talonpoika, ollut enää kahleisiin sidottuna, eikä työskennellyt ihan välittömästi aatellisen isäntänsä mielivaltaisen valvonnan alaisena. Talonpoika oli pakotettu asumaan ja viljelemään feodaaliherransa maita ja maksamaan vussin veron hänelle. Tietysti tämä taloudellinen riippuvaisuus edellytti yhteiskunnallisen ja valtiollisen riippuvaisuuden, mutta se ei ollut enää niin ankara kuin henkiorjuuden vallitessa.

Siis tässäkin tapauksessa on feodaaliherrojen äveriäisyyden ja maaorjien köyhyyden syy selvästi nähtävissä tuossa veron maksun pakollisuudessa ja persoonallisen vapauden rajoituksessa.

Mutta kapitalistisessa järjestelmässä on kaikki näennäisesti toisin. Työläiset ovat ihmisinä ja yhteiskunnan kansalaisina vapaiksi tunnustetut. Työläisinäkin myönnetään heillä olevan vapaus mennä

mihin mieli tekee, antautua kenen palvelukseen haluavat, harjoittaa sitä ammattia ja elinkeinoa, minkä parhaaksi näkevät ja määrätä kyvyilleen ja työvoimilleen niin korkean hinnan kuin syntinen sisu suinkin sallii. Kaiken sen laki heille myöntää, vieläpä turvaakin. Siis heillä näennäisesti ovat samat oikeudet kuin kapitalisteillakin, joita ei mikään erityinen säätyoikeus tahi aateluus kohota yläpuolelle muita valtion kansalaisia.

Mutta sittenkin — — —! Työläiset pysyvät köyhinä ja kapitalistit rikastuvat.

Monet ovat ne selitykset, jotka tämän arvoituksen tapaisen pulman johdosta ovat syntyneet.

Kapitalistiset ainekset ja heidän kansanvalistajansa ja taloustieteilijänsä, joitten nimenomaisena tehtävänä ihan näyttää olevan kaikenlaisten järjestömyyksien keksiminen, ovat yksimielisiä siitä, että työväen köyhyys johtuu joko heidän huolimattomuudestaan, juoppoudestaan, yritteliäisyyden puutteestaan ja tuhlaavaisuudestaan tahi sitten jumalallisesta sallimuksesta.

Pintapuolisesti asiaa katsoessa tuntuu osa noista väitteistä jossain määrin päteviltä ja moni vähemmän ajatteleva työläinen takertuukin niitä uskomaan ja siten jättäytyy välinpitämättömäksi kysymyksen enempään pohdintaan nähden. Ja onhan monasti nähtävissä, että huolimaton, laiska, juoppo ja lahjaton työläinen on kurjemmassa asemassa kuin hänen niissä suhteissa synnittömämpi toverinsa. Mutta samalla kun tämän myönnämme, niin on huomattava, että nuo ilmiöt ovat yksilöllisiä, eivätkä selvitä arvoitusta koko työväenluokkaan nähden. Siten syntyvä puutteen-alaisuus ja aseman kurjuus muodostaa ainoastaan silminnähtävimmät onnettomuuden kuilut koko työväenluokalle ominaisesta kur-

jasta tilasta. Parhaimmatkin, säännöllisimmätkin työläiset kykenevät ainoastaan hädin tuskin turvaamaan välttämättömmän toimeentulonsa, jopa usein joutuvat huutavaan hätään.

Sellaiset ihmiset, jotka asettavat yksinomaan nuovälilliset ja tilapäiset tekijät työväenluokan köyhyyden syiksi, unhottavat sen järkähtämättömän tosiasian, että monet ihmiset rikastuvat huolimatta laiskuudesta ja juoppoudestaan. Amerikalainen professori *Herbert Casson* sanoo m. m., että huolimatta suurimmasta mässäyksestä ja laiskuudesta, on olemassa rikkaita ihmisiä, jotka *eivät voi* köyhtyä, ja päinvastoin on työläisiä, jotka parhaimmalla säästäväisyydellään ja ponnistuksillaan *eivät voi* pelastua velkataakan alaisuudesta. Järkähtämätön sääntö on, että *hyödyllisten työläisten luokka on köyhä ja hyödyttömien keinottelijain ja laiskurien luokka on rikas.*

Yleisestikin on säästäväisyydelle vaadittu ansioon jopa kerrassaan epäoikeutettu arvo pääomien tekijänä. Muutamat vanhemman ajan kansantaloustieteilijät, jotka eivät löytäneet muuta senkään parempaa keinoa kapitalistien luokka-aseman siveelliseksi puolustukseksi, käyttivät sitä. Niinpä *Yrjö Koskis*-vainajakin on kirjoittanut kokonaisen teoksen säästäväisyyden oletetuista ansioista. Olkoon muutoin sanottu, että se on tyhmin kirjanen, mitä minä olen lukenut ja kovin typerän pitää sen ihmisen oleman, joka siinä esitetyissä väitteissä ei näe pukinsorkkaa — ei, suokaa anteeksi! — koko pukkia. Siinä häikäilemättömästi selitetään pääomien syntyneen senkautta, että viisaat, hurskaat ja säästävät ihmiset pitivät huolen siitä, etteivät tuhlaavaiset työläiset saaneet kuluttaa kaikkia ja, panemalla säästöön, synnyttivät ne pääomat, joita nyt

kansojen hyödyksi käytetään. Siten muka ovat pää-omanomistajat oikeutetut niitä hallitsemaan ja siitä »hyödyllisestä« toimestaan nauttimaan tuloja.

Moinen ajatus on — hölmö. En voi sitä muutenkaan nimittää. Yksinpä sosialismia vastustava taloustieteilijä *Charles Gide'kin* leimaa sellaisen oletuksen mahdottomaksi käsittää ja tunnustaa sen vanhanaikaiseksi ja helppohintaiseksi kapitalismin puolustuskeinoksi, jota ei enää tarvita, koska kapitalismi ilman sitäkin tulee toimeen. Hän edelleen sanoo, ettei voida mainita yhtään ainoata säästäväisyyden luomaa hyödykettä. Kivikauden ihmisen kivikirves ei ollut säästäväisyyden tulos, sillä luultavasti saattoi hän supistaa kulutustansa yhtä vähän kuin nykyinen proletaarikaan, joka ansaitsee juuri sen verran ettei hän kuole nälkään. Hän ei luonut tuota ensimmäistä *pääomaansa* säästämällä tarveaineita vaan tekemällä lisätyötä sittenkun metsästys-onni eräänä päivänä oli tuottanut hänelle tavallista enemmän elintarpeita. Eikä suinkaan ole todennäköistä, että kansat, siirtyessään metsästäjäkannalta maanviljelyskannalle, ovat ensin säästäneet ruokavaroja kokonaisen vuoden varalle. He ovat vain kesyttäneet villiä eläimiä, ja nämä kotieläimet, jotka olivat niitten ensimmäisenä *pääomana*, ovat suoneet niille turvaa huomisen varalle ja tehneet mahdolliseksi ryhtyä aikaa kysyviin pitkällisiin töihin.

Mitä sitten tulee jumalan viisaaseen sallimukseen rikkauten jakajana — jota papisto ja sen helmoissa kulkevat työläiset pitävät arvoituksen ratkaisuna ja jonka kautta muka jonkunlaista pyhää, maailmalliselle järjelle käsittämätöntä oikeutta harjoitettaisiin — on se asetettava kaiken kysymyksen ulkopuolelle, jos mieli edes jossain määrin säilyttää jumalan jo muutenkin järkytettyä mainetta. Eihän mil-

Tosin on olemassa hyödykkeitä, jotka eivät ole »tuotteita«, syystä että ne ovat olemassa jo ennen kaikkea tuotannollista toimintaa. Niitä ovat ensin näkin maa ja kaikki sen sisältämät elimelliset ja elimettömät aineet, pulppuava vesi tai petroolilähde, kasvava metsä, luonnonniitty, kivilouhos, metalli- tai hiilikaivos, vesiputous, joka panee myllyrattaan pyörimään, tuuli, joka kuljettaa laivojamme ja pyörittää myllyjemme siipiä, runsaat kala-, simpukka- ja korallivedet y.m.s. Mutta näihinkin nähden on huomattava, että nämäkin esiintyvät ihmisille hyödyllisinä hyödykkeinä ainoastaan siinä tapauksessa, että ihmisjärki on yhdeltä puolen keksinyt niitten olemassaolon ja toiselta puolen huomannut niissä ominaisuuksia, jotka tekevät ne soveliaiksi tyydyttämään tarpeitamme. Edelleen on niihin nähden huomattava, ettemme voi niitä käyttää hyväksemme ennenkuin ne ovat olleet joko vähemmässä tai suuremmassa määrässä työn käsittelyn alaisina.

Koska nyt työ on tavarain eli hyödykkeiden tekijä, niin seuraa siitä, kuten Marx väittää, että tavararvon määrää se työ, joka on yhteiskunnallisesti välttämätön sen valmistukseksi ja jonka mittana on se keskimäärä, joka keskimäärin tarvitaan sen työn suorittamiseksi. Ja koska raaka-aineittenkin hankinta tapahtuu työn kautta eikä kenenkään tarvitse luonnolle mitään ja millään muulla tavalla kuin työllä korvata niitä, niin seuraa siitä, että työ on raaka-aineittenkin lopullinen arvostaja. Yksi työläinen saattaa tehdä vissiä työtä hitaammin kuin toinen ja vissien olosuhteitten vallitessa voidaan työ suorittaa helpommin kuin toisten. Mutta se ei merkitse mitään. On hankittava tieto valmis-

tukseen tarvittavasta työn suoritusnopeuden keskimäärästä erilaatuisissa tuotanto-oloissa ja siten siis määrästä erilaatuisissa tuotanto-oloissa ja siten siis työn keskiarvo.

Samanlaisiin johtopäätöksiin tulevat klassilliset taloustieteilijät A d a m S m i t h ja R i c a r d o'kin. Edellinen lausuu olevan itsestään selvää, että sillä, joka yleensä on kahden työtunnin tuote, on kahta kertaa enemmän arvoa kuin sillä, jonka valmistukseen tavallisesti tarvitaan vain yhden tunnin työ. Jälkimänen vuorostaan sanoo pitävänsä työtä kaiken arvon lähteenä ja sen suhteellista paljoutta sinä mittana, joka melkein yksinomaan määrää tavarain suhteellisen arvon.

Kapitalistisen talouden anarkistisesta luonteesta kyllä seuraa eräitä häiriöitä, jotka välistä saattavat tavarain arvon joko kohoamaan tahi laskemaan, huolimatta niitten tuotantokustannuksista. Esim. teollisuuspulat, kriisit j.m.s., saattavat alentaa hintoja tavattomasti, sillä silloin on teollisuuskapitalistin koetettava päästä liikatuotannostaan millä keinolla tahansa, joten tarjonta nousee kysyntää suuremmaksi. Eiväthän ihmiset aina voi kuluttaa tavaraita keskenään kilpailevien kapitalistien tuotannon paljouden mukaan. Toiselta puolen vuorostaan suojelustullit ja uusien markkinapaikkojen keskimääräistä suurempi yht'äkkäinen avautuminen voipi kohottaa hintoja, sillä tässä tapauksessa on tavarain kysyntä tarjontaa suurempi. Mutta nämä vaihtelut tavarain hinnoissa ovat hetkellisiä. Normaalisten olojen palaututtua laskeutuvat tahi nousevat hinnat niiden luonnolliseen suuruuteen, jonka perustuksena on käytetyn työn määrä.

Siis työ ei ole ainoastaan tavarain luoja, mutta se myös määrää niiden lopullisen arvon, joten se on,

kuten ylempänä jo mainittiin, sekä rikkauksien että niiden arvojen tekijä.

Sosialistisen arvoteorian oikeus osottautuu päivä päivältä yhä selvemmin. Se saavuttaa hyväksyjä jo senkin kautta, että se panee tavarain arvon perustukseksi täsmällisen, kvantitatiivisen käsitteen, jotakin sellaista, joka on mitattavissa. Sen kautta se saapi tieteellisen pätevyydensä. Jos sanomme että tämä pöytä tahi tämä kaappi on kahta vertaa arvokkaampi kuin tuo toinen pöytä tahi tämä kaappi sentähden, että sen valmistamiseen on uhrattu kahta vertaa enemmän työtä, niin on se ymmärrettävissä ja kaikin puolin hyväksyttävissä. Samalla kun työn kautta voidaan lausua täsmällisesti tavarain hinta — esim. tämä pöytä on niin ja niin monen työtunnin arvoinen — tyydyttää se oikeuden tunnetta asettamalla arvon tekijäksi vakavan ja aina samalla tavalla esiintyvän siveellisen ilmiön, t y ö n.

Koska työ on kaikkien rikkauksien ja arvojen lopullinen tekijä, niin seuraisi nyt siitä luonnollisesti työn oikeus tuloksiin. Luonnollisissa oloissa, missä ei mikään väkipakkoisuus ja mielivalta voi pakottaa työläisiä työskentelemään muitten laiskottelevien ihmisten eduksi, ei työläinen työskentele enempää kuin mitä se tarvitsee luodakseen itsellensä ja perheellensä historiallisesti välttämättömät elämäntarpeet ja huonojen aikojen varalta jonkun summan, ei kovin suurta, sillä tavarat kauvan säilytettyinä joko osittain tai kokonaan pilaantuvat. Työssä tarvittavan ja sitä edistävän pääoman luominenkin kuuluu samaan yhteyteen. Edellä jo lyhyesti osotin, mitenikä toimeentulon hankinnassa asteettain kehittyvät työnvälikkappaleet, joten niihin ei voida erikoista ponnistusta kiinnittää eikä millään erityisellä säästäväisyydellä synnyttää. Maanviljelijä, toimies-

saan viljelystyön kautta elantonsa turvaamiseksi, lisää päivä päivältä kokemuksiaan, joista viljelysteoriat ovat välittöminä tuloksina; hän myös jatkuvasti parantelee työaseitaan, siis toimittaa uusia keksintöjä. Samoin kulkee suutarinammatin kehitys. Suuri juopa tosin eroittaa entisajan juurilla sidottujen ja juurista ponnittujen jalkapohjien suojustimien tekijän ja nykyaikaisen, koneellista tuotantoa harjoittavan jalkinetyöläisen toisistaan sekä työtaitoon, käytettävissä oleviin työvälineihin että valmistettujen tuotteitten laatuun nähden. Mutta sittekin niitä yhdistää samanlaatuinen kehitysside kuin mikä sitoo vanhan maailman historialliset olot nykyisiin katkeamattomilla siteillä. »Työ tekijänsä neuvoo«, sanotaan jo vanhassa sananlaskussa, joten työläiset ovat työskennellessään yhä viisastuneet ja parantaneet työvälineitään. Lisääntyneet tiedot ja parannetut työvälineet ovat jääneet työn luomina pääomina jällelle aina uusien sukupolvien käytettäviksi, joitten kautta nämä ovat saaneet entistä suurempia edistysmahdollisuuksia.

Täten ei kellään muilla, paitsi hyödyllisen työn tekijöillä, voi olla oikeutta työn tuloksiin, joita työläiset tarvitsevat elämäntarpeikseen ja uusien tuotteitten valmistamisessa käytettäviksi välineiksi. Ja työväestön on saatava kaikki työnsä tulokset. Jos niitä on tuotettu niin runsaasti, etteivät työläiset voisi kaikkia kohtuullisesti eläen käyttää, seuraisi siitä luonnollisesti työläisten työnteon vähentäminen, siis työläisihmisten elämän huojentaminen liiallisen työtaakan alaisuudesta vapautumisen kautta. Sen tarkoituksen saavuttaminen — mahdollisimman vähillä ponnistuksilla mahdollisimman suuren hyvinvoinnin luominen — on ollut ihmiskunnan tuotannonllisen yritteliäisyyden ja ponnistuksen periaattee-

na. Eikä työläisten todellinen hyvinvointi mitenkään muuten voi tulla luonnollisella tavalla taatuksi, kuin siten, että he saavat nauttia omat työnsä tulokset. Sen kautta poistettaisiin myös monta hirvittävää epäkohtaa, jotka nyt ovat yleisinä kirouksina. Niitten selosteleminen ei kuitenkaan kuulu tähän yhteyteen.

3. Työväen köyhyyden salaisuus.

Mutta sen taloudellisen vallankumouksen kautta, joka kukisti keskiaikaisen maanomistukseen ja orjuuteen perustuneen feodaalivallan ja synnytti nykyaikaisen kapitalistivallan, pääsivät kapitalistit omistamaan tuotantovälikappaleet, pääomat, jotka työväestö oli aikojen kuluessa luonut. Ilman noita työn välikappaleita ei kotituotannonkaan, puhumatkakaan suurtuotannosta, harjoittaminen voinut käydä päinsä. Työaseeton ja pääomaton työläinen on samassa asemassa kuin aseeton sotilas, siivetön lintu ja hampaaton nakertaja. Ellei hän ole tilaisuudessa niitä saamaan, on hänen ehdottomasti menehtyminen nälkään. Torppari tarvitsee maansa ja maanviljelysaseensa, suutari lestinsä ja naskalinsa, nikkari sahansa ja höylänsä. Mutta teollisuustyöläiset tarvitsevat paljon enemmän: he tarvitsevat tehtaan ja sen moninaisen ja mahtavan koneiston. Ilman niitä eivät työläiset voi tulla toimeen.

Työn välikappaleitten valtaamisen kautta on kapitalistiluokka päässyt aseman herraksi: aseettoman soturin on alistuminen aseellisen vihollisensa armoille pelastaakseen henkensä. Kapitalistiluokka siten pakottaa työväenluokan alamaisuussuhteeseen. Työväen on mentävä kapitalisteille kaupitlemaan omaa ainoata omaisuuttansa, työvoimaa, jota ilman vuorostaan tuotannon välikappaleet eivät

voi mitään tuottaa. Työläisen työvoima senkautta sortuu kaiken luojan korkeasta asemasta kauppavaran asemaan, johon nähden asetetaan käytäntöön samat hinnotteluperusteet, kuin muihinkin markkinatavaroihin nähden.

Se *hinta*, minkä kapitalistit maksavat työläisten työvoimatavarasta, tunnetaan työpalkan nimellä.

Kapitalistit ja heidän koulumestarinsa ovat kernaasti uskottelemaan, että työpalkka on mielivaltaisen, toisin sanoen, että se riippuu työläisen vapaasta halusta ja siitä, miten paljon hän osaa palkkaa pyytää. Niin ei missään tapauksessa ole asian laita. Sellainen mielivaltaisen asiaintila olisi hyvinkin pian johdattanut kapitalistisen talouden auttamattomaan sekasortoon ja häviöön. Pääinvastoin työpalkkoihin nähden vallitsee vissi laki, s.o. työpalkkojen suuruudella on taipumus esiintyä vissien rajojen sisällä.

Kuten äsken mainitsin, esiintyy kapitalistisessa taloudessa työvoima oston ja myynnin alaisena tavarana, joten työvoiman hinnan, työpalkan, määräävät samat tekijät, mitkä muodostavat muittenkin tavarain hinnan. Koska nyt tavarain hinnan perustuksena, normaalisissa oloissa nimittäin, on niiden yhteiskunnallisesti välttämätön tuotantokustannus, niin määritellään työtavarankin hinta saman laskuperusteen mukaan. Miten paljon yhteiskunnallisesti välttämätöntä työtä tarvitaan työvoiman luomiseen, se määrää työpalkan suruuden. Mutta kun työvoimatavara on erottamattomassa yhteydessä työläisen persoonallisen elämän keralla, niin johtuu siitä, että se on korvattava sillä määrällä elintarpeita mikä pitää työläisen hengissä ja työkunnossa ja antaa hänelle tilaisuuden jatkaa olemustaan lapsien synnyttämisen ja kasvattamisen kautta. Tämä elintarpeitten

alin määrä on eri aikoina ja eri paikoissa erilainen, vissien historiallisten olojen ja työvoimien omierponnistusten edellyttämä. *Marxin* mukaan se seikka, että elävä työvoima aina on yhdistynyt elävään ihmiseen, sisältää työvoiman arvon määräämisessä, päinvastoin kuin muitten tavaroitte, historiallisen ja siveellisen tekijän, josta johtuu että tuo alin määrä saattaa joskus kohotakin. Mutta toiselta puolen se voipi myös laskeutua tuon alimman määrän allekin.

Ricardo lausuu työvoiman hinnasta vuorostaan: Työn luonnollinen hinta on se korvaus, joka tekee työläiselle mahdolliseksi elää jatkaen sukuaan vähemmän tahi lisääntymättä . . . Luonnollinen työn hinta on sentähden riippuvainen siitä ruan, elintarpeitten ja mukavuuksien määrästä, joka tarvitaan työläisen ja hänen perheensä ylläpitoon.

Työpalkan nousu alinta hintaa ylemmäksi tahi laskeutuminen alimman hinnan alapuolelle, josta työväen riutuminen ja ennenaikainen kuolema ovat seurauksena, riippuu markkinain yleisestä tilasta. Jos työvoimaa on tavattoman vähän, joten sen kysyntä on suurempi kuin tarjonta, kohoaa työpalkka tuosta alimmasta määrästä nopeasti. Mutta jos sensijaan työvoimia on kovin runsaasti, kuten nykyään säännöllisesti on asiain laita, joten tarjonta on kysyntää suurempi, niin laskeutuvat palkat yhtä huihmaavaa vauhtia takaisin alimpaan määräänsä, jopa sen allekin siinä tapauksessa, ettei työväestö joukkotoimintansa kautta aseta sille estettä.

Että tässä esitetyt ehdot ovat työpalkan määrän tekijöinä, siitä on saatavissa kyllin selviä todistuksia. Onhan jokainen havainnut, että pysyvä muutos elintarpeitten hinnoissa puoleen tahi toiseen, johtaa aina työpalkkojen samansuuntaiseen muutokseen.

Jos tuo elintarpeitten hinnan muutos on äkkinäinen ja tilapäinen, niin eivät työpalkat häiriinny, sillä niissä ilmenevä muutos ei seuraa heti elintarpeissa tapahtuneita muutoksia. Täten siis näemme, että elintarpeitten hinnoissa tapahtuvat huomattavammat muutokset johtavat työpalkkojen samansuuntaiseen, vaikkakin hitaampaan, muutokseen. Edelleen tulemme samoihin tuloksiin vertailemalla eri paikkakunnilla vallitsevia elintarpeitten hintoja ja työpalkkoja. Helsingissä ovat elantosuhteet kalliimmat kuin jossain sisämaan kaupungissa; sentähden siellä työpalkkatkin ovat jossain määrin korkeammat. Sama suhde vallitsee kaupunkien ja maaseudun välillä. Myöskin erinäisissä ammatteluissa ovat työpalkat korkeammat riippuen siitä työpäivien lukumäärästä, mikä niissä voidaan harjoittaa ansiotyötä vuotuisen elannon turvaamiseksi. Maalarit ja muurarit työskentelevät, riippuen ilmastosuhteista, ainoastaan kaksi kolmatta osaa vuotta, joten heidän palkkansa jo siitakin syystä ovat korkeammat kuin niitten työläisten, jotka ovat tilaisuudessa työskentelemään ympäri vuoden. Metallityöläisen, vaikka hänen ammattinsa vaatiikin yhtä suuria alkukustannuksia, saapii kuitenkin pienemmän päiväpalkan kuin nämä, sillä hänen työaikansa on säännöllisempi.

Jos vertailemme eri maitten työväen elantosuhdetta ja työpalkkoja, niin tulemme samoihin tuloksiin. Amerikassa, missä työläisen elantokustannukset ovat verrattain suuret, on palkkakin korkea. Mutta Kiinassa ja Indiassa työläiset elävät keskimäärin 50 pennillä päivän, joten palkkakin liikkuu näillä vaiheilla. Tämän kautta selviää eräs muutamille työläisille hämärä asia: miten toisiin maihin siirtynyt siirtolaistyöläinen voipi sen kautta joutua tilaisuus-

teen kokoamaan pieniä säästöjä. Esimerkiksi suomalaiset Amerikassa lähettelevät kotiin melkoisen suuria summia. Selitys sille arvoitukselle esiintyy siinä tosiasiassa, että suomalaiset työläiset ovat alhaisemmalla elantotasolla: he kuluttavat vähemmän tahi ala-arvoisempia elintarpeita kuin amerikalainen työläinen, joka on tottunut toisenlaisten olojen pohjalla parempaan elämään. Suomalainen työläinen siis ilman erikoisia ponnistuksia tulee vähemmällä toimeen kuin amerikalainen ja pelastaa erotuksen säästöksi. Mutta tuo säästö ei ole suuri eikä pitkäaikainen, riippuen ensiksikin siitä, että amerikalainen kapitalisti, nojautuen tuohon samaan tosiasiaan, ei maksa yhtä korkeita palkkoja vasta maahan tulleelle; kielitaidottomuus y.m.s. siirtolaista alussa haittaavat seikat ovat ikäänkuin kilpinä tuolle kyyville tulla vähemmällä toimeen. Toiseksi pienenee säästöönpanokyky sikäli mikäli siirtolaistyöläinen eläytyy maan oloihin ja sen ilmastoon, tuotantolojen y.m. vaikutusten painostamana tottuu elämään maassa maan tavalla. Ja tuo tottuminen tapahtuu hvvinkin nopeasti. Kun sitten muutamien vuosien kuluttua suomalainen työläinen palaa takaisin kotimaahan, huomaa hän ihmeekseen ja vielä suuremmaksi kauhukseen, ettei hän tšekäläisillä työpalkkoilla voikaan tulla toimeen niin hyvin kuin ennen. Hän kurjistuu ja nälkiintyy, eikä aikaakaan, kun hän jo uudelleen sanoo jäähyväiset kotiseudulle ja katkoo yhteytensä sen keralla huolimatta siitä johtuvista sielullisista kärsimyksistä.

Ennen vanhaan vallitsi työläisissä sellainen käsitys, että perheellisille työläisille maksetaan suurempaa palkkaa sentähden, kun heillä on perhe elätettävänä. Vieläpä kuviteltiin nalkanlisäystä perheellisyksen sattuessa. Ja kapitalistisen kehityksen

alkuaikoina saattoi joitain sellaisia tapauksia sattuaakin. Mutta aikoja sitten on sellainen poikkeuksellinen tila jo lakannut ja nyt sellaista luuloa on tukemassa ainoastaan väärinymmärrys palkkalain suhteeseen. Kun lausutaan, että palkan täytyy vastata työläisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, niin vedetään siitä sellainen väärä johtopäätös, että palkanmaksun perusteena olisi yksityinen perhe. Niinpä monet työläiset, pyytäessään isännältään palkankorotusta, vetoavatkin uuden perheenjäsenen syntymiseen tahi yleisesti suuriperheisyyteensä. Tienkään ei kapitalisti voi ottaa sitä seikkaa huomioon. Ylimalkaan kaikille saman laitoksen ja alan työläisille maksetaan sama palkka huolimatta ovatko he suuriperheisiä tahi perheettömiä. Se johtuu siitä, että palkanlaskun perusteena pidetään yhteiskunnallisen perheen elantokustannusten määrää. Esim. jos jossain maassa perheen keskimääräinen suuruus on neljä henkeä, muodostuu neljän henger elantokustannus perhettä elättävän työläisen työpalkan määräksi. Missä taas tuo luku on suurempi tai pienempi, on työpalkkakin vastaavassa suhteessa suurempi tai pienempi.

Edellisen kautta vuorostaan selviää arvoitus, mitenkä toiset työläiset voivat elää runsaammin kuin toiset. Yksinäisten ja pieniperheisten työläisten toimeentulo on suhteellisesti helpompi kuin suuriperheisten. Samanlaisten persoonallisten ponnistusten, ahkeruuden ja säästäväisyyden kautta voivat edelliset saada jonkun summan säästöön pahojen päivien varalta, jotavastoin jälkimäiset hädin tuskin voivat saada tuloja riittämään jokapäiväisille menoille. Yksinäiset työläiset voivat osan työpalkastaan käyttää sellaiseen kuin tietojen hankkimiseen, kohottaviin huveihin ja pikkusiin elämännau-

tintoihin. Mutta suuriperheisen työläisen on niistä kaikista kieltäytyminen, niin katkeralta ja väärältä kuin se tuntuukin. Siitäpä onkin seurauksena se yleinen ilmiö, että työväestön henkinen kehitys tapahtuu nuoruuden ijässä ja taittuu useinkin perheer muodostuttua. Kapitalistipiireissä nuoruus taas käytetään hurjisteluihin, jotavastoin kehitys tapahtuu — jos nim. ollenkaan tapahtuu — perheellisenä.

Kapitalistien persoonallinen hyvätahto, johon moni vähemmän ajatteleva työläinen vieläkin vetoaa, ei voi järkyttää edellä selosteltua palkanlakia. He harjoittavat tuotantoa samojen ehtojen alaisina ja kilpailevat keskenään onnistuakseen edesottamisessaan, joten jokaisen on koetettava saada tarvitsemansa työvoima niin alhaisesta hinnasta kuin suinkin. Samaa suuntaa vaikuttaa työläisten itsensä harjoittama keskinäinen kilpailu. Se katkera kamppailu ansiotyön saamisesta alistaa työläiset asemaan, missä he kykenevät itselleen vaatimaan ainoastaan niukan toimeentulon. Heidän pitäisi tuota kilpailua rajoittaa ammatillisen järjestymisen kautta.

En voi olla tämän yhteydessä mainitsematta sitä surullista tosiasiaa, että tapahtunut rikkautentuotannon huimaava lisääntyminen ja helpottuminen ei ole parantanut työläisten työpalkkoja. Joskin työläinen ja hänen perheensä nykyään elää mukavammin, siis käyttää moninaisempia elantotarpeita ja on tilaisuudessa runsaampiin henkisiin nautintoihin, niin se ei johdu yksinomaan työpalkan kohoamisesta. Sen tekijänä on useimmassa tapauksessa tuotantomenettelyissä tapahtunut edistys, jonka kautta tuotannon harjoitus on käynyt vähemmän ruumiillisia voimia kysyväksi. Siitä on johtunut, että työläisen perheen jäsenet, kuten vaimot ja lapset, voivat sitä voimittaa, joten perheen toimeentulo ei no-

jaa yksinomaan perheenisän ansioon. Useimmat perheenjäsenet siis yhdessä toimivat palkkaorjuudessa ja siten hankkivat perheen ylläpitoon tarvittavia varoja.

Jokainen ajatteleva ihminen tietysti käsittää, miten hirmuisen kalliilla hinnalla tuo työläisperheen elantosuhteitten parannus ja perheen isän taakan »huojentuminen« on tapahtunut. Vaimo nääntyy tehtaassa ja koti on hoidotta ja sen kautta menettää todellisen luonteensa. Lapset ovat tehtaissa ja vähitellen sortuvat sille tielle, hukkuvat kuin akana tuuleen, kapitalismin kirouksen pyörteeseen.

Samassa suhteessa kuin työtilaisuudessa olevien työläisten asema ehkä on parantunut, on toinen osa työväkeä suistunut kurjuuteen. Voittotuotannolle välttämättömistä työläisten reservijoukoista vissi prosentti säännöllisesti vajoaa ryysyköyhälistöksi, jonka elämä on kaiken arvostelun alapuolella. Siis jos tämäkin joukko otetaan työväenluokan aseman arvostelussa huomioon ja sen kurjuudella tasoitetaan vastaavassa määrässä onnellisemmissa oloissa elävien työläisten aseman muodostamia huippuja, niin ei työväenluokan aseman keskitaso ole kovinkaan korkealle kohonnut.

Olen luullakseni kaikille kyllin selvästi edellisillä kirjoitelmillani osoittanut, että tässä *palkkajärjestelmässä esiintyy se kirus, joka luonnonlain välttämättömyydellä tuomitsee työväenluokan pysymään köyhänä*. Huolimatta miten paljon työläiset hyödyttävätkään isäntiään kapitalisteja ja yleisesti maailmaa, saavat he omaksi ja perheittensä osaksi, tuon tuottamansa suurenmoisen hyödyn vastineeksi, ainoastaan välttämättömimmät toimeentulon välineet työpalkan muodossa. Mitään muuta kiitosta, palkintoa, voitto-osuutta ja hyvitystä eivät saa. Heidän

on tyytyminen palkkaansa, sillä tuleminen toimeen, niin on heillä vapaus kuolla nälkään ja tulla haudatuiksi köyhäin hautaan. Kapitalistiluokka lohdutautuu ajattelemalla: kuolleet haudattakoon kuolleitaan.

Seuraavassa kirjoituksessa siirrymme selostelemaan kapitalistien rikastumisen salaisuutta.

4. Kapitalistien rikastumisen salaisuus.

Samassa suhteessa, missä työpalkkajärjestelmä on työväen köyhyteen, on voittosaalis kapitalistien rikkauteen.

Vallitsevassa taloudellisessa järjestelmässä eivät kapitalistit harjoita tuotantoa tuottaakseen ihmisille hyviä elintarpeita ja yleensä hyödykkeitä, tyydyttääkseni niillä heidän tarpeitaan. Viis kapitalistit siitä välittävät, onko ihmisellä ruokatavaroita, vaatteita y.m. sellaisia. Heidän puolestaan ihmiset kylä saisivat kävellä alastomina ja nälkäisinä, ellei heidän vaatettamisestaan ja ravitsemisestaan riippuisi kapitalistien tarvitseman voiton saanti. Ihminen tarpeita pitävät kapitalistit ainoastaan välttämättöminä sentähden, että niitten olemassaolo antaa heille tilaisuuden voittosaalistukseen. Siellä, missä siitä toimesta on voittoa edellyttävissä, toimii kapitalistinen tuotanto tarveaineitten tuottamiseksi, mutta missä voitonsaanti on mahdoton, siirtyy se lakkautuskannalle. Eikä tämä kiero asiointila johdu kapitalistien pahasta tahdosta, vaan nykyisen voittotuotannon sisällisestä luonteesta, siitä ratkaisevasta tosiasiasta, että ellei jollakin tuotannolla voida tienata, niin on sen harjoittaminen lakkautettava tahi se ennennpitkää lakkaa väkipakkoisesti vararikon y.m.s. kautta.

Esittääkseni muutaman esimerkin tämän, joittenkin mielestä hullunkurisen väitteen, tueksi mainitsen vaan leipuriliikkeen. Paikkakunnalla saattavat ihmiset tarvita kipeästi hyvää leipää. Mutta joko yleisen työnpuutteen tahi muitten vaikuttavien seikkain painosta eivät ihmiset kykene maksamaan leivästä niin korkeata hintaa, että siitä kerääntyisi leipuriliikkeen harjoittajalle ja hänen pääomalleen tarpeellinen voitto. Siinä tapauksessa on leipuriliikkeenharjoittajan suljettava laitoksensa ja paikkakunnan väestön tultava toimeen kotityön tuottamalla leivillä miten paraiten voivat. Sitävastoin sellaisessa tapauksessa että yleisö on ostokykyinen, menestyy leipuriliike hyvin, huolimatta siitä yleisölle turmiollisesta asianhaarasta, että paikkakunnalla on useampiakin leipureita jo ennestään, joten he kyllä ilman uutta tulokastakin kykenisivät valmistamaan koko tarvittavan leipämäärän. Leivän hintaa siinä tapauksessa voidaan korottaa niin suuressa määrässä, että leipuriliikkeitten lisääntymisen kautta syntynyt tavarankäytön väheneminen ja sitä seuraava tulojen väheneminen tulee korvatuksi. Sama asiointi vallitsee jokaiseen tuotannon haaraan nähden.

Kapitalistinen tuotanto on siis voittotuotantoa, sen sanan täydellisessä merkityksessä.

Mutta yhtä selvä kuin on tuo asia ei ole läheskään kysymys siitä, mitenkä ja mistä kapitalistien voitto syntyy.

Kapitalistit ovat kernaita selittelemään, että tuo voitto syntyy ikäänkuin tyhjältä, ihan itsestään; or vaan vaihdettava tavaroita, s.o. ostettava ja myytävä ja sitä tehdessä oltava ovela ja hankittava voittoa. Pintapuolisesti katsottuna ei tuo selitys juuri hullummalta näytäkään. Näyttäähän siltä, että minä ostettuani jonkun tavarankäytön vähenemisen virstasta ja myy-

tyäni sen jollekin toiselle hieman korkeammasta, olen saanut ikäänkuin oman oveluuteni ja liikeneroni ansiosta voittoa. Tuolla toisella oletamme olevan samanlaisen tilaisuuden hankkimaan voittoa. Esi-merkiksi minä ostan hatun kymmenen markan hinnasta ja myyn sen kahdestatoista markasta, joten voitan kaksi markkaa. Tuolla toisella on muka tilaisuus myydä se neljästätoista, kolmannella kuudestatoista j.n.e. Siten näyttää kaikilla olevan tilaisuus voittoa, kunhan vaan ovat kyllin ovelia.

Todellisuudessa ei tämä kapitalistien väite voi »pitää vettä«, se ei voi olla mahdollinen. Jos lähemmin sen oletuksia tarkastamme, niin havaitsemme, että minun, saadakseni uutta voittoa, on taas ostettava tavaraa. Mutta koska minä voitonanastuksellani olen kohottanut tavarann hinnan kahteentoista markkaan, olisi minun nyt, uudelleen sitä ostaessani, maksettava vähintäin se sama hinta toiselle: menettäisin siis äsken saamani voiton takaisin. Jos taas edellytetään, että tuo toinenkin vaatii voittoa samoin kuin minäkin, on minun maksettava ehkä neljätoista markkaa, siis jouduttava kahden markan tappiolle. Sama seuraus olisi, jos sitte uudelleen möisin ostamani tavarann kuudellatoista markalla. Taas takaisin ostaessani olisi minun pulitettava äskeinen voittoni pois. Tavarann hinta kohoaisi vihdoin rajattomiin sellaisen keinottelun kautta. — Ja vaikkapa ajateltaisiin sellaistaakin asiain tilaa mahdolliseksi, että minä hattujen yksinomaisena tuottajana voisin kymmenen markan hatuista kiskoa niitä tarvitsevalta yleisöltä kaksitoista markkaa, ei asia tule sen paremmaksi. Ostavan yleisön olisi vuorostaan, kyetäkseen minulle maksamaan kymmenen markan hatuista kaksitoista markkaa, korotettava omien tuotteittensa ja palvelustensa hintaa sa-

massa suhteessa, joten minä ostaessani heidän tavaroitansa, joutuisin maksamaan takaisin äsken voittamani kaksimarkkasen.

Myöskin selitetään kapitalistien taholta, että voitto syntyy sen kautta, kun ihmiset maksavat tavaroista, joita kipeästi tarvitsevat, yli niitten todellisen arvon. Tässä tilaisuudessa esitetään ihmisissä vallitseva tarve voiton tekijäksi. Saattaa tosin sattuua, että jossain erinomaisessa poikkeustapauksessa huomattavassa asemassa, tarviten vielä juodakseni, sillä olen aivan pakahtumaisillani janoon. Vettä on kuitenkin kovin niukalti, jonkun toisen olisi jossain määrin uhrautuminen, jotta minä saisin juodakseni. Silloin tietysti olisin kernas maksamaan vedestä tavattoman hinnan, jossa tapauksessa tuo vesikauppias saisi voittoa. Mutta tämä on vaan harvinainen poikkeustapaus, joka ei luonnollisesti muodosta sääntöä. Normaalioloissa ovat ihmisten tarpeet kutakuinkin tietyt ja niitten tyydyttämiseen tarvittava tarveaineitten tuotanto kyllin runsas. Sellaisten ehtojen alaisena ei siis minulta voitaisi kiristää voittoa. Eivätkä kapitalistitkaan voi, lisätäkseen tavarain tarvetta ja sen kautta korottaakseen niitten hintoja, keskeyttää tuotantoa. Sen estää jo se tosiasia, että keskeytyksen aikana pääoma joutuisi tuottamattomaksi, jopa hävittäisi itseään, samalla kun mahdollisesti korkeampia hintoja epämääräisessä tulevaisuudessa odottamaan varatut tavarat vanhenisivat ja pilaantuisivat. Myös olisi sellaisesta luonnotomasta keskeytyksestä seurauksena joko yleinen toimeettomuus ja sitä seuraava ostokyvyn perinpohjainen katoaminen, anarkia tahi yksityistuotanto, jolla ihmiset yrittäisivät turvata toimeentulonsa.

Ei, nuo selitykset eivät ilmaise voiton todellista tekijää. Niitten kautta kapitalistit joko tietten tahi

tietämättään kiertävät totuutta, niinkuin kissa kuumaa puuroa. Selitys on siis muualta haettavissa. Löytääksemme sen, on meidän jätettävä kaupan ja tavaravaihdon alue ja siirryttävä tuotannon luovalle pohjalle. Sieltä, kaikkien rikkauksien ja arvojen pajasta, on selitystä haettava, sen menetelmien jostain mutkasta on voiton tekijä esille vedettävä.

Tavarain tuotannon harjoittamiselle ovat välttämättömät *pysyväinen pääoma*, joka esiintyy raaka-aineina ja koneina, ja *muuttelevainen pääoma*, joka taas on työläisen elävä työvoima. Raaka-aineita käytetään tavarain materiaaliksi ja koneita työn apulaisina joko monistamaan tahi voimaperäiseksi tekemään elävän työn muuten rajoitettuja voimia. Mutta työläisen elävä työ on kaikkien näitten pysyvien pääomien hankkija, käyttäjä ja arvostaja.

Kapitalistien taholta koetetaan nyt selittää, että voitto syntyy tuon pysyvän pääoman kustannuksella. Joko raaka-aineille tahi koneitten tuotannalle hyödyille lasketaan todellista suurempi hinta. Esimerkiksi, jos 10 kiloa puuvillaa, josta lanka kehrätään, maksaisi 10 markkaa, niin korotetaan sen arvo vaikkapa 12 markaksi ja tämä erotus valmiin langan hinnassa sitte saalistetaan ostajilta. Saman edellytyksen perusteella luulotellaan voitavan koneitten kustannuksella voiton tuotantoa harjoittaa. Jos kone, kehrätessään 10 kiloa puuvillaa langaksi, kuuluisi ainoastaan 2 markan arvosta, niin oletetaan se voitavan siirtää valmiin langan hintaan 3 ehkäpä 4 markan suuruisena, ja siis siten sillä keinolla hankkia tavarain ostajilta voittoa.

Mutta se ei ole mahdollinen. Siinä suhteessa olisi seurauksena sama luonnottomuus, jonka selvästi havaitsimme esiintyvän mielivaltaisen liikevoiton saalistamisenkin tuloksena.

Marx ynnä monet muut sosialistiset taloustieteilijät ovat vakuuttavasti todistaneet, ettei pysyväinen pääoma voi luoda mitään uutta arvoa. Pysyväisen pääoman arvon suuruus, jos kohtakin muuttaen muotoaan, siirtyy niitten ynnä niitä käyttävän elävän työvoiman synnyttämään uuteen tuotteeseen. Niinpä esimerkiksi, jos kymmeneen kiloon lankaa kuluu 12 kiloa puuvillaa, niin esiintyy tuon puuvillan arvo yhtä suurena valmiissa langassa. Kustannusarvioissa on se merkitty 12 kiloksi puuvillan kulumista, vaikkapa tuosta puuvillasta sen käsittelyssä 2 kiloa haihtuisi ilmaan tahi muuten joutuisi hukkaan, sillä tuo hukkaan joutuminen on välttämättömästi ja sääntöperäisesti puuvillan käsittelyyn kuuluva ja siis jo kustannusarvioissa huomioon otettava asia.

Sama sääntö pitää paikkansa koneisiin nähden. Niiden kulumisen arvioiminen ja sen kautta saadun kulumisarvon siirtäminen valmiitten tuotteitten hintoihin, ei voi olla mielivaltainen. Silloinhan ei mikään tavarain hintojen suhteellinen yhtäläisyys voisi tulla kysymykseenkään. Sehän edellyttäisi, että yhdellä tehtailijalla olisi valta myydä samanarvoisia tavaroita korkeammasta kuin toinen. Päinvastoin on koneitten kulumisen arvo siirrettävä mahdollisimman todellisena valmistettuun tuotteeseen. Jos siis kone kestäisi ainoastaan kuusi päivää, siirtyy sen arvosta joka päivä keskimäärin yksi kuudesosa kunakin päivänä valmistettuun tuotteeseen. Jos taas kone kestää viisi vuotta, siirtyy sen arvosta vissi murto-osa, esim. yksi 1560 osa, jokaisena työpäivänä sen avulla valmistettuun tuotteeseen, joten viiden vuoden aikana valmistettujen tuotteitten arvossa täytyy esiintyä loppuun kuoletetun koneenkin todellinen arvo. Kokemus ja tuotantoteoriat osottavat

murto-osien päälle, miten paljon raaka-aineita tahi työvälineitä kuluu vissien tuotteitten valmistukseen, joten ei ole mitään laskuerehdystäkään oletettavissa. Ja onneton on se tehtailija, joka niissä suhteissa tekee vääriä laskuja.

Mitään uutta arvoa, mistä kapitalistin rikkaus lisääntyisi ilman vastaavia menoja, ei siis näistä lähteistä voida tuottaa.

Mutta aivan toisenlainen asiointila esiintyy, kun tarkastelemme työläisen omistaman elävän työvoiman suhdetta tuotantoon ja senkautta syntyviin uusiin arvoihin.

Voittotuotannon vallitessa ostaa kapitalisti, joka on anastanut hallintoonsa pysyväisen pääoman, — raaka-aineet ja koneet — työläisen omistaman muuntelevaisen pääoman — elävän työvoiman. Tässä kaupassa ei kapitalisti kuitenkaan maksa työläiselle — kuten edellä olen jo selittänyt — työvoiman todellista käyttöarvoa, mutta ainoastaan silloisen markkinahinnan, työpalkan. Sen tehtyään saapi kapitalisti oikeuden työläisen työvoiman käyttämiseen palvelukseensa vissin ajan, sanokaamme yhden päivän palkasta yhden 10 tuntisen työpäivän. Kaikki se rikkaus, minkä työläinen siinä ajassa tuottaa, lankeaa kapitalistille.

Mutta työläisen työpalkka ei ole missään todellisessa suhteessa hänen tuottamansa tuotannon tulosten arvon keralla, sillä työpalkan suuruus riippuu työläisen elämäntarpeitten määrästä ja työvoimamarkkinain tilasta. Näitten elantokustannusten arvon, oman työpalkkansa, tuottaa työläinen jo, esimerkiksi viidessä tunnissa. Mutta nyt on hänen kuitenkin työskenneltävä 10 tuntia; siis toinen viisi tuntia on työskenneltävä kapitalistin hyväksi. Ja tämä täten suoritettu *ylityö* — työläisen työpalkan

korvaukseksi tarvittavan 5 tunnin työskentelyn ja kapitalistin vaatiman 10 tunnin työajan eroitus — synnyttää yliarvon, eli toisin sanoen, voiton, joka lankeaa kapitalistille ja joka on hänen voittomahdollisuutensa, siis rikastumisensa välitön tekijä.

Tämä tosiasia, että työvoiman arvo synnyttää itsestänsä yliarvon, selviää seuraavasta tohtori *Ursinin* laatimasta esimerkistä:

Ensimmäisen puolen päivän tili.

Puolen päivän eli 5 tunnin tuottamat kustannukset:

10 kiloa puuvillaa	=	10	markkaa.
Koneen kuluminen	=	2	»
Työläisen työpalkka	=	3	»

Yhteensä 15 markkaa.

Toisen puolen päivän tili.

Puolen päivän eli 5 tunnin tuottamat kustannukset:

10 kiloa puuvillaa	=	10	markkaa.
Koneen kuluminen	=	2	»
Työläisen työpalkka	=	0	»

Yhteensä 12 markkaa.

Tuotannon tuloksena on valmista lankaa 30 m: kalla
Mutta koko päivän menot ovat 27 m: kaa

Lisäarvoksi kapitalistille jääpi siis 3 m: kaa

Tässä taulukossa esiintyvät kaikki tuotannon tekijät oikeassa suhteessaan. Siinä ovat raaka-aineet, joita molempina puolina päivinä kuluu yhtä paljon, eli 20 markan arvosta, koneen kuluminen tekee samassa ajassa 4 markkaa. Nämä arvot siis esiinty-

vät täydellisinä. Mutta toisin on työläisen laita. Kun hän saa päiväpalkkseen 10 tunnin työstä 3 markkaa, on hän pakotettu sen edestä tekemään tuolla pääomalla työtä kokonaista 10 tuntia, huolimatta siitä, että hän jo 5 tunnissa, siis aamupäivässä on raatanut niin paljon, mitä hänen palkkansa korvaamiseksi tarvitaan. Toisen puolen päivän raatannan hinta, siis 3 markkaa, on hänen uhrattava kapitalismin liikevoimaksi. Siten siis kapitalistin hallussa olevat rikkaudet edustavat ainoastaan korvaamatonta historiallista ja nykyistä työläisten työtä, sitä sanomattoman suurta voimanponnistusta, joka on luonut ja yhä luopi ihmeellisiä arvoja, mutta joka tekijälleen on antanut ainoastaan niukan toimeentulon palkkaorjuudessa.

Tietysti ei kapitalisti paljoakaan rikastuisi muuttaman työläisen työstä. Eikä sellaista parin kolmen työläisen käyttäjää kapitalistiksi juuri voida nimittääkään. Sellaiset ovat pieneläjiä, pikkuporvareja, jotka kapitalistien ja työläisten välimaalla kamppailevat toimeentulostaan. Mutta kun on satoja, tuhansia jopa kymmeniä tuhansia työläisiä työssä, niin silloin pienikin työläisten työstä saavutettu murtoosa merkitsee kapitalistille suuremmoista voiton kokonaissummaa. Esimerkiksi jos 1,000 työläistä työssään käyttävä kapitalisti pakottaisi työläisensä tuotamaan ainoastaan yhden kymmenennen osan päiväpalkkansa arvosta, eli 30 penniä päivässä, yliarvoa, niin merkitsisi se hänelle jo 300 markan puhdasta voittoa päivittäin. Mutta työläinen on pakotettu tyytymään järeällä olevaan elantopalkkaansa. Hätkös sillä tavalla kapitalistien on rikastuessa laiskoinakin eläen! Mutta työläinen ei voi parhaalla tahdollaakaan saada säästöön, sillä hänen pieni työpalkkansa hupenee jokapäiväiseen leipään, joka nykyään ra-

joittuu paljon vähempään, mitä »isämeidän« rukouksen jokapäiväinen leipä määrittelee siihen kuuluvaksi.

Kapitalistien työväen työstä anastama yliarvo ja työläisen työvoiman arvo liikkuvat aina vastakkaisiin suuntiin. Jos kapitalistien anastaman yliarvon määrä suurenee, niin seuraa siitä välttämättömästi, että työvoiman arvo pienenee. Ja onhan se käsitettävissä, kun tiedämme, että yliarvoa kapitalisti voipi hankkia ainoastaan joko pitentämällä työpäivää, joka on absoluuttinen yliarvon tekijä, tahi alentamalla työläisten työpalkkoja, joka on taas suhteellinen yliarvon tekijä. Viime mainittu työpalkkojen alennus toimitetaan työn tuottavaisuuden ja siitä johduvan elintarpeitten arvon huojistumisen kautta, joten palkkojakin voidaan pienentää tahi ainakin pyssyttää ne entisellään huolimatta työläisten työn tuottavaisuuden lisääntymisestä.

Näin ollen jckainen kapitalistien taholta tehty yritys työpalkkojen alentamiseksi, työpäivän pitentämiseksi tahi työn tekeminen voimaperäisemmäksi kappaletyön, työnjaon tahi etevämpiä koneitten käytäntöön ottamisen kautta, merkitsee pyrkimystä yliarvon lisäämiseen ja työvoiman arvon vähentämiseen. Ja siitä, että kapitalistit juuri tuota yliarvon hankintaa harjoittavat pääelinkeinonaan, saadaan todistuksia kaikkialta, mihin vaan katse ohjataan.

Kun työväestö on esiintynyt työmarkkinoilla järjestymättömänä ja kilpaillut keskenään työn saamisesta ottamatta huomioon joukkosopimuksien suuremmisia etuja ja kun se vielä kaiken tämän lisäksi on ollut tietämätön kapitalistisen riiston todellisesta luonteesta, niin ei se ole kyennyt rajoittamaan ja ehkäisemään kapitalistien saalistustoimia. Sentähden ovat kapitalistit edesottamisissaan onnistuneet ja

saaneet häiritsemättömästi aina viime aikoihin saakka jatkaa yhä uudistuvaa ja senkautta paisuvaa yliarvotuotantoa, josta on ollut välittömänä seurauksena pääoman nopea kasvaminen.

Yliarvon aiheuttaman pääoman jatkuvan kasvamisen prosessin valaisee *Marx* seuraavalla selvällä tavalla. Alkuperäinen tavarain kierto tavara — raha — tavara ilmoittaa, että tavara myydään rahasta, jolla taas ostetaan uutta tavaraa; kapitalistinen kiertokulku on siis siinä, että rahaa annetaan jotta tavara tuottaisi uutta rahaa, mutta lisätyssä määrässä Rahaa siis annetaan työvoimasta, että se synnyttäisi enemmän rahaa mitä siitä on annettu. Ja tämä kierto uudistuu yhä, sillä kapitalismin pääharrastus on uuden, aina suuremman yliarvon hankkiminen ja kaikkien niitten kustannusten vähentäminen, jotka eivät tuota yliarvoa.

V. Maanvuokra.

Mutta eiväthän kaikki kapitalistit ota osaa tuotannolliseen toimintaan ja toimi tavarain vaihtajina. Suuri joukko kapitalisteja on maanomistajia, toimettomia rahapohattoja y. m. s., jotka eivät välillisesti eivätkä välittömästi ole missään yhteydessä tuotantotoiminnan keralla. Ja kuitenkin nämäkin saavat suuria tuloja ja rikastuvat.

Näitten kapitalistien voiton tekijänä on vuokran ja koron tuotanto.

Kapitalistisen vuokratuotannon esiintymistä tarkastellessa on meidän siirryttävä maanviljelysloihin, jossa esiintyvä maanvuokraus antaa meille vuokran todellisista tekijöistä ja luonteesta oikean kuvan.

Kapitalistit eivät ole vallanneet ainoastaan teollisuuspääomia, mutta myöskin maan, joka on jo pal-

jon vanhempi pääoman muoto kuin teollisen tuotannon välikappaleet ovatkaan. Jo vanhanajan orjataloudessa ja keskiajan feodaalisessa järjestelmässä tuo näytteli pääoman osaa. Silloin jo vallassaolijat käsittivät miten arvokas tekijä on maan omistus heidän vallalleen ja sen tähden valtasivatkin kaiken maan joko suoranaisen väkivallan tahi keinottelun avulla itselleen ja pakottivat varsinaiset maanviljelijät, talonpojat, orjikkeeseen ja verovelvollisikseen. Muun taloudellisen ja yhteiskunnallisen vallan mukana siirtyi sittemmin maittenkin omistus nykyiselle kapitalistiluokalle, jolle sen omistaminen jo senkin tähden oli välttämätön, että sen kautta työväestö lopullisesti kiinnitettiin voittotuotannon kahleisiin. Jos vapaata viljelysmaata olisi saatavissa, niin voisivathan työläiset suurimmassa hädässään siirtyä maanviljelykseen ja sen kautta ehkäistä kapitalistien julkeimmat anastuspyyteet. Myös eivät kapitalistit olisi tilaisuudessa synnyttämään työnhinnan alhaisena pysymiselle välttämätöntä työläisten reserviarmeijaa. Siis jo näistä syistä, puhumattakaan maan ratkaisevasta merkityksestä tuotannolle välttämättömien raaka-aineitten ja elintarpeitten lähteenä, oli maan valtaus kapitalistisen vallan elinehtoihin kuuluva asia.

Millä keinoilla maan valtaus on toimitettu, sen historiallisista ja nykyään käytännössä esiintyvistä anastustavoista selonteko ei kuulu tähän yhteyteen, niin mielenkiintoinen kuin se olisikin. Mainitsen, että niistä keinoista olen kirjoittanut ranskalaisen oppineen *Paul Lafarquen* ja kuuluisan amerikalaisen muinaistutkijan *Levis H. Morganin* teosten mukaan kirjansen, jonka nimenä on »Omaisuuksien kehitys», johon toivon niitten tutustuvan, jotka haluavat syventyä siihen puoleen asiassa. Pääasia on se, että

kapitalistit ovat tuon valtauksen perinpohjin toimitaneet, joten nyt kaikki hyödylliset maat kuuluvat heille

Mutta kapitalistiset maanomistajat eivät itse viljele maitaan. Vaikka he tahtoisivat sen tehdä, niin eivät he voisi, sillä heidän persoonalliset työvoimansa eivät ole riittävässä suhteessa omistamiinsa laajoihin maa-alueihin. Sitäpaitsi vallitsee maanviljelysalalakin sama sääntö kun teollisuudessa, että toisten työn kautta on tilaisuus saada voittoa. Niin ollen ovat maakapitalistit pakotetut pitämään viljelystyöväkeä. Vissit historialliset ja itse voittosaalistusta tarkoittavalle maanviljelykselle ominaiset seikat ovat kuitenkin vaikuttaneet, ettei viljelyksen alalla kaikkialla palkkatyö ole päässyt täyteen valtaansa. Jo se seikka, että palkkatyön valvonta, maitten ollessa pieninä hajallaan olevina viljelyspaloina, on vaikea, on puhunut palkkatyöläisten käyttöä vastaan. Myöskin palkkatyöväen käyttäminen uudisviljelyksessä, kaikenlaisten korvenpohjien raivaamisessa olisi vaatinut suuria rahapääomia, jotka moniksi vuosiksi olisivat joutuneet kiinnitetyiksi tulevaisuusvoittoja odottamaan, on ollut omiaan sen käyttämisestä luovuttamaan.

Etä nämä tekijät ovat vuokraviljelyksen kannalla olevissa maissa vuokraviljelyksen syntymiseen määräävästi vaikuttaneet, siitä on todistuksena se tosiasia, että niissä maissa, kuten esim. Amerikassa, missä historialliset tekijät ja viljelysmaan luonne ovat olleet toisenlaisia — mailla ei ole harjoitettu orjatyöviljelystä ja ne ovat laajoja, helposti viljeltäviä ja siis suurviljelykselle sopivia — niin niissä maissa ei vuorostaan vuokraviljelys ole päässyt valtaan. Päinvastoin esiintyy niissä maissa palkkatyöväellä harjoitettu maanviljelystuotanto. Samaan

suuntaan puhuu edelleen se seikka, että niissä maissa, missä äsken mainitsemieni vaikeuksien esiintyessä antauduttiin alussa vuokraviljelykseen, siirrytään palkkatyöviljelykseen heti silloin kuin historialliset dratitionit ovat haihtuneet mielistä ja maat saatu raivatuiksi, joten niissä palkkatyön valvonta käy päinsä ja työpalkkoihin tarvittava pääoma voidaan saada tarpeellisen lyhyessä ajassa maan tuotteitten kautta takaisin. Suomessa maanviljelys-olojen kehitys on tässä suhteessa varsin valaiseva.

Maakapitalistit siis antavat sellaisia maita, *joita eivät itse omilla eikä palkkatyöläisten voimilla voi viljellä, muitten maattomien ihmisten viljeltäviksi.* Näin tehdessään tekevät he välisopimuksen maanvuokraajain keralla sekä vuokra-ajasta että niistä hyvityksistä, joita maanvuokraajain on heille maan käyttöoikeudesta suoritettava.

Luonnollisesti jokainen käsittää, että tässäkään tapauksessa eivät sopimuskumppanit ole tasaväkisiä. Maakapitalisti on rikas, hänellä on varaa odottaa mieluisiin ehtoihin alistuvaa vuokraajaa. Mutta maanvuokraaja on köyhä, tilaltaan ehkä velkataakan pois sortama talonpoika tahi itsellinen, joka haluaa päästä riippuvaisemmaksi tilapäisansion huolist rikkaasta kohtalosta. Sitäpaitse hän on kokematon herrojen keralla marjamatkoja toimittamaan, eikä tiedä, että hänen olisi oltava varuillaan. Myös entisen elämän kurjuus on omiaan synnyttämään hänessä tämän aseman vaihdon etuisuuksien liian loistavia kuvitteluja. Hän siis suostuu ja hänen on suostuminen maakapitalistin määräämiin vuokraehtoihin. Niiden mukaan hän saapi jonkun takamaan, luonnonniityn tai korvenloukon viljeltäväkseen, sanokaamme, 25 vuoden ajaksi, vissiä vuokraa vastaan. Jos alkuvuosina tuo vuokra olisikin pienem-

pi, kasvaa se kuitenkin sitä mukaa, kun maanvuokraaja on saanut maansa auttavampaan kuntoon. Tekevä kellekään vääryyttä voimme arvioida, että torpasta, mistä maanvuokraaja perheineen saapi noin 1500 markan vuositulot, on keskimäärin maksettava vuokraa 500 markkaa, eli siis yksi kolmasosa vuosituloista. Tämän käsityksen olen saanut maanvuokraajain itsensä antamista asemansa kuvauksista.

Yleisesti nyt oletetaan ja varsinkin maakapitalistit ovat kernaita niin väittämään, että tuo vuokran anastaminen on oikeutettu senkautta kun maakapitalisti vuokraa maanvuokraajalle hyötyä tuottavan tuotannon välikappaleen, maan. Edellytetään siis samalla, että ellei maanvuokraaja maksaisi tuota maata, niin tuottaisi se sittenkin maakapitalistille tuloja. Edelleen on maanvuokran oikeutuksen pohjana sellaista vaistomaista luuloa, että maakapitalistin maa, kuten joku tuotantoperäinen tuotannon välikappale, niinkuin esimerkiksi kone, maanvuokraajan käytöstä pilaantuu. Myöskin se seikka, että maakapitalistin hallintovalta maanvuokrauksen kautta rajoittuu ja hänen pääomansa kietoutuu häiritseviin siteisiin, on jolloinkin esitetty maanvuokran oikeutuksen puolustajaksi.

Mutta mikään näistä väitteistä ja oletuksista ei ole pätevä. Tosin on myönnettävä, että maanvuokraaja vuokraa maan saadakseen siitä itselleen hyötyä, ilman sitä vaikutinta ei tietysti vuokraus olisi mahdollinenkaan. Samalla on kuitenkin havaittava se tosiasia, ettei tuo hyödyn toive sisällä *pääoman hankkimisen käsitystä*. Päinvastoin se rajoittuu maanvuokraajaa elähyttävään toivoon turvata oma ja perheensä toimeentulo *suoritettavan työn* perusteella. Suoritettava työ siis tässä tapauksessa muodostaa

hyödyn absoluuttisen tekijän, johon verraten maan tekijäarvo on suhteellinen. Tämä määritelmä saapi tukea siitäkin tosiasiasta, että vuokranalainen maa on tuollainen vaivaloisesti viljeltävissä oleva joutomaa. Maakapitalistillekin tuo vuokrattava maa-alue olisi kuollutta omaisuutta, jos luonnolliset taloudelliset olot olisivat vallitsevina; ainoastaan sen kautta, että vallitsee taloudellinen olintila, missä suuri osa kansasta elää niin kovien ehtojen alaisena, että on pakko moiseen maanvuokraukseen alistua, muuttuu asia toiseksi. Että maakapitalisti vuokraa vussin maan, se edellyttää myöskin jo sen johtopäätöksen, ettei hän muulla tavalla voi saada siitä sellaista hyötyä. Hän asettaa käytäntöön vuokrajärjestelmän, kuten ennen jo osotin, sentähden, ettei itse jaksa kyseessä olevaa maata viljellä tahi ettei hänen palkkatyöväellä sitä kannata viljellä. Täten siis ei maa ole maakapitalistille itselleen mikään voittotuotannon välikappale. Maanvuokraajallekin se hänen oman työnsä perusteella muodostuu elannonvälikappaleeksi. Vasta tuo vuokraus muuttaa sen maakapitalistin voiton välikappaleeksi.

Mitä sitten tulee siihen oletukseen, että vuokra olisi jonkunlaisena korvauksena maanvuokraajan käytettäväksi siirtyneen tuotannon välikappaleen, maan, pilaantumisesta, siis sen kasvuvoiman häviämisestä, niin on se jo heti ensikatsannolta mahdoton, varsinkin kun aina pidetään mielessä, että tässä on koko ajan puhe sellaisista maista, joita ei maakapitalisti ole ottanut omaan viljelykseen niitten kannattamattomuuden tahi muitten vaikeuttavien asiahaarojen tähden. Eihän maakapitalistin viljelyksen alaisena olevia edullisia viljelysmaita vuokrata paitsi erinäisissä tilaisuuksissa ja silloinkin vuokraus toimitetaan tukkukaupassa, s. o. koko tila annetaan

arennille, kuten tavataan sanoa. Tällainen vuokraus on taas jo toisenluontoinen sen kautta, että siinä todellakin tapahtuu pääoman käyttö- ja nautinto-oikeuden siirto, joka käsittää myöskin kaikki tilalla mahdollisesti toimivat elantomaan vuokraajat.

Jos nyt kuitenkin tahtoisimme hieman lähemmin syventyä edellämainittuun väitteeseen, niin havaitsemme, että vuokraajan haltuun joutunut maa rupeaa kohoamaan arvossa ja tuo arvon-nousu kasvaa jatkuvasti maanvuokraajan raivaus- ja viljelystyön kautta. Pienen maa-alueen, jollaisia esimerkiksi meillä torpan maat ovat, vuokraaja ei voi harjoittaa ryöstöviljelystä. Siitä hänet estää jo maa-alan pienenus, joka vaikuttaa, että sen on voimaperäisesti viljeltävä, jos mieli siitä toivoa elantoa. Edelleen uudismaitten oma luonne estää maa-arvon vähene-misen vuokraajan käytön kautta; sehän on perattava viljelykselle ja siten siis kohotettava arvottomasta tilasta arvolliseksi. Ja vuosi vuodelta on samaan suuntaan jatkettava, sillä lisääntyvä vuokra ja mahdollisesti yleisen kehityksen aiheuttama verkalleen kohonnut elantotaso, edellyttävät suurempia menoja, jotka on työllä maanpovesta irti kiskottavat. Maan tuotantovoiman on siis lisäännättävä vähintäänkin menojen keralla samassa suhteessa. Ellei niin tapahdu, on lorun loppu, kurjistuminen ja nälkiintyminen, pian esissä.

Maanvuokraajan on näin ollen ponnistettava kovasti, voidakseen säännöllisesti parantaa vuokraesinnettään. Ja tuo ponnistelu, joka alkaa vuokra-ajan alusta, jatkuu vuokra-ajan loppuun, jolloin maakapitalisti saapi hyödyttömänä, raivaamattomana takamaana aikoinaan vuokraamansa maan takaisin omaan hallintoonsa raivattuna, kasvuvoimasta uhkuvana ja hänen tiluksiensa yhteyteen saatettuna. Ja

älkäämme missään tapauksessa unhottako, että maakapitalisti kaiken tämän ohella, kaikkien vuokravuosien aikana, maanvuokraajan orjan tavoin raataessa ja kärsiessä ehkä vilua ja nälkää ja hallavuosien tuottaman epätoivon kaikkia kauhuja, on nauttinut sievoisen vuokratulon viimeistä penniä myöten — vuokratulon, joka on taannut hänelle yltäkylläisen elämän päätilalla — vuokratulon, joka työssä maksettuna, on viljellyt hänen maansa, rakentanut kivenavetat y. m. uudisrakennukset ja hoitanut karjan ja meijerialouden. Tämän kaiken on maakapitalisti saanut — tuo samainen maakapitalisti, joka on niin kernas kaikissa tilaisuuksissa uskottelemaan, että maanvuokraaja elää hänen kustannuksellaan!

Entäs maanvuokraaja, joka on kaiken tämän suuren hyödyn tekijä? Mitä hän lopullisessa tilissä maakapitalistin keralla saa osakseen? Maantien! Parhaassa tapauksessa hän saa uuden tilaisuuden elää tuon kauhean kamppailujen sarjan uudelleen.

Lopuksi voimme lyhyesti katsahtaa, missä määrin vuokraus rajoittaa maakapitalistin hallintovaltaa ja kietoo hänen pääomansa häiritseviin siteisiin ja sitä tietä aiheuttaa hänelle vahinkoa, jonka korvauksena vuokra on pidettävä. Sallittakoon minun heti sanoa, että koko puhe hallintovallan rajoittamisesta on lorua. Kyllä vuokravälikirjoissa se oikeus on niin perinpohjin taattu, ettei vuokraaja hetkeäkään unhotta olevansa toisen hallinnon alaisella tilalla vuokralaisena. Pieninkin laiminlyönti tahi maakapitalistin isäntävallan loukkaus merkitsee vuokravälipuheen irtisanomista.

Mitä sitten tulee siihen, että vuokrauksen kautta maakapitalistin pääoma kietoutuu haitallisiin siteisiin, niin ei sekään väite ole pätevä. Näennäisesti

kyllä näyttää siltä, että senkautta maakapitalisti joutuisi esimerkiksi tilaa myydessään tahi pantatessaan jonkunlaisiin selityksiin. Mutta nämä selitykset niissä tapauksissa ovat hänelle edullisia; onhan helpompi myydä ja pantata maatala, josta on tuloja kuin päinvastoin. Edelleen omaisuuksia ja niiden erilaatuisia siirtoja koskeva yleinen lainsäädäntö on ottanut maanvuokraolot huomioonsa ja sulkenut maakapitalistin hellään huolenpitoonsa, joten sen kautta nuo häiritsevät siteet häviävät olemotto-miin.

Hyvät ystävät! Hirmuista on ajatella tätä prosessia, mikä tunnetaan maanvuokrauksen nimellä ja jota maakapitalistit edellämainituilla ja tässä kerrassaan perättömiksi osotetuilla väitteillään puolustavat.

Maanvuokra voipi ainoastaan siinä tapauksessa olla oikeutettu ja puolustettavissa, että maanomistaja on tehnyt todellisia uhrauksia, joitten kautta joko maanlaatu on parantunut, sen viljeleminen käynyt helpommaksi tahi muuten on tullut sopivampaan asemaan kulkuteihin ja markkinapaikkoihin nähden. Jos siis esiintyy sellainen tapaus, joka kuitenkin nykyisissä oloissa on perin harvinainen, että maanomistaja on oman ja perheensä työn kautta tuollaisen arvonnousun aiheuttanut, esimerkiksi talonpoika raivannut maansa, laittanut tiet ja tarvittavat viemäriöjat ja vielä vuokra-ajan kestäessäkin edelleen sellaisia parannuksia suorittaa, niin on vuokra noitten maahan pantujen persoonallisten uhrausten korvauksena puolustettavissa. Senkauttahan ainoastaan turvataan tuolle työläiselle hänen työnsä oikeuttama ansio. Hän saapi vuokrassa ikäänkuin jonkunlaisen vuotuisen eläkkeen siitä ylimääräisestä ponnistuksesta, jonka hän on aikoinaan teh-

nyt ja ehkä edelleen aikoo tehdä ja joka nyt vuokrauksen kautta siirtyy maanvuokraajan nautittavaksi. Edelleen, jos yhteiskunta omistaisi maat ja niiden kunnossapitämiseksi, parantamiseksi ja kulkureitien yhteyteen saattamiseksi olisi pakotettu käyttämään tuntuvamman summan toisten yhteiskunnan työläisten sen haltuun uskomia varoja ja kun nämä uhraukset suoranaisesti kohottaisivat maanviljelijäin taloudellisen aseman muitten yhteiskunnan jäsenten aseman yläpuolelle, niin siinä tapauksessa on oikeus ja kohtuus, että viljelijät vuorostaan hyvittävätkä yhteiskunnalle siten saamansa suuremman ansiottoman hyödyn. Mutta toinen on asianlaita siinä tapauksessa että viljelijän asema, tullakseen samanlaiseksi kuin muitten yhteiskunnan työläisten, tarvitsee nuo yleiset uhraukset. Tässä tapauksessa vuorostaan on viljelijäin aseman parantamisen kautta välittömästi hyötyvän yhteiskunnan laskettava parannuksiin käytetyt uhraukset yleisten menojen tilille, jonka kautta regeerataan yhteiskunnan työläisten toimeentulon suhteellisuutta. Mutta kaikissa tapauksissa on aina otettava huomioon, että tuon korvauksen, otettakoonpa se vuokran tahi jossain muussa muodossa, täytyv olla oikeassa suhteessa sekä toimitettuun edistykseen että siitä nauttivien suorituskyvyn. Ja vanha oikeustajunta kieltää verottamasta leipää työläisen suusta.

Vallitsevassa olotilassa ei maakaapitalisti kuitenkaan tässä mainittuja vuokran edellytyksiä omista. Hän ei ole rakentanut kulkuteitä eikä rautateitten rakennuskustannuksiin suorittanut muuta kun oman suhteellisen osansa. Jos hän jonkun viemärin tahi jonkun muun maan tuotantovoimaa tahi viljelysetuutta parantavan uudistuksen on toimittanutkin, niin ei se ole lopullisesti tapahtunut hänen tarkoitukse-

raisestä halustaan edistää maanvuokraajain asemaa. Hänen omaisuutensa yleinen tila on tehnyt ne välttämättömiksi ja niistä hän saapi korvauksen maa-arvon yleisessä nousussa. Jos nuo kustannukset jaettaisiin tasan koko kysymyksenalaisen maan kannettavaksi, niin ei niistä maanvuokraajan hallussa olevan maan osalle suuriakaan summia tulisi. Myöskin on otettava huomioon, ettei maakapitalistin hallussa oleva maa ole missään oikeassa suhteessa hänen suorittamaansa hyödylliseen työhön, eli toisin sanoen, hän on saanut haltuunsa maan muodossa arvon, joka on suunnattoman paljon suurempi hänen sen hankkimiseksi toimittamiensa ponnistusten arvoa. Niinpä ei hän minkään todellisen oikeustajunnan mukaan voi sveltää omistustaan maahan seuraukseksi omasta hyödyllisestä työstään, joten siihen perustukseen nojavan hyvityksen ottaminen maanvuokraajalta on samassa suhteessa väärä kuin hänen omistusoikeutensaakin.

Katsellessani siis asiaa näitten järkähtämättömien oikeusvalojen kirkkaassa hohteessa, en voi esittää nykyisen maakapitalistin kiskoman maanvuokran tekijäksi mitään muuta kuin sen luonnottoman kapitalistisen olotilan, missä muutamat aniharvat omistavat maan, jota koko yhteiskunta tarvitsee toimeentulonsa turvaamiseen. Siis sama väkivaltainen asiointi, mikä vallitsee muittenkin tuotannon välikapaleitten omistuksessa ja sen kautta saattaa kapitalistit yliarvon saalistustilaisuuteen, vallitsee tässäkin ja hankkii maakapitalisteille tilaisuuden kiristämään maanvuokraajilta vuokran y. m. muodossa ansiotonta tuloa. Ihmisten on, jos mieli heidän jotenkin tulla toimeen, ryhdyttävä maata viljelemään; mutta voidakseen sen tehdä, on heidän alistuminen

maakapitalistien armoille ja vuokrattava näiltä maita. Vuokrauksessa ylivaltaiset maakapitalistit asettavat vuokraehdot omien etujensa mukaisiksi, joten maanvuokraajat tulevat kaupassa saamaan ainoastaan niukan toimeentulon niiksi vuosiksi kuin vuokra-aika kestää; toisin sanoen, he joutuvat samaan elantotilaan kuin palkkatyöläisetkin sillä ainoalla ja varsin vähän lohduttavalla eroituksella, etteivät he joka hetki ole isännän valvonnan alaisina koneellisina tekijöinä.

Maakapitalistien ylivaltainen asema saapi tukea siitä surkuteltavasta tosiasiasta, että maanvuokraajat ovat järjestymättömiä ja kilpailevat keskenään sekä maata vuokratessa että vuokraa työllä toimitaessa. Asema heti parantuisi maanvuokraajille suuresti edullisemmaksi sen yksinkertaisen ja kerrassaan vähän maksavan keinon kautta, jonka yhteensiittyminen eli järjestäytyminen yhteistoimintaan yhteiseksi eduksi matkaan saattaa. Jo keskinäisen kilpailun lakkaaminen antaisi maanvuokraajille turvan maakapitalistin liiallista saalistushimoa vastaan, puhumattakaan niistä muista eduista, joita yhteistoiminta käytännöllisen elämän, kuten yhteisostojen ja työn suoritusten kautta aiheuttaa.

6. Rahan korko.

Että rahalla ansaitaan korkoa, on kapitalistisessa järjestelmässä niin luonnollinen asia, ettei monikaan pidä sitä minään vääryytenäkään. Ajatellaan, että samoin kuin maan on kasvettava viljaa, on rahan kasvettava korkoa, siis lisäännyttävä. Mutta niin tottuneet kuin olemmekin tuohon ajatukseen ja huolimatta, että jotain pikkusäästäjän tunteita sen kautta loukkaamme, on meidän myönnettävä korko

samaan luokkaan kuuluvaksi kapitalistiseksi ilmiöksi, kuin ovat yliarvo ja vuokra.

Vallitsevan järjestelmän puolustajain taholta on esitetty useampiakin väitteitä koron puolustukseksi. Mutta en tietysti ole tilaisuudessa niihin kaikkiin kohdistamaan huomiota. Tällä kertaa riittääköön muutamien yleisempien tarkasteleminen.

Yhden väitteen mukaan edellytetään, että korko johtuu siitä, että rahapääoman omistaja työskentelee sillä harjoitetun liikkeen johtajana. Minä olen varsin kernas myöntämään, että jos kapitalisti todellakin esiintyy hyödyllisen työn tekijänä, s. o. liikkeen hoitajana, niin on hän oikeutettu saamaan siitä korvauksen, kuten muutkin työläiset. Mutta sen korvauksen pitäisi olla oikeassa suhteessa hänen suorittamaansa työhön, joten se ei ole missään yhteydessä koron keralla. Kapitalistihan, ryhtyessään harjoittamaan itse liikkeensä johtoa, on sen kautta vaan liittänyt itselleen toisen toimen, josta hän tietysti laskee itselleen tuloja. Ellei sellainen edellytys olisi vallitsemassa, niin silloin hän pysyisi ainoastaan kapitalistina ja jättäisi liikkeenhoitajan toimen jonkun toisen, palkkatyöläisen, suoritettavaksi. Kapitalisti ja työläinen ovat kaksi eri tekijää, vaikkakin ne saattavat sisältyä samaan henkilöön. Sen sijaan, että työläinen on työpalkan nauttia, on kapitalisti koron nauttia, jonka tulot riippuvat hänen pääomansa suuruudesta eikä hänen työponnistuksestaan. Sitäpaitsi suurin osa nykyisistä liikkeistä on osakeyhtiöitä, joissa kapitalistit ovat ainoastaan osakkeenomistajina. Niitten johto toimitetaan palkkatyöväen kautta. Osakkeenomistaja siis saapi tuloja pääomastaan, tarvitsematta itse olla missään teemisissä koko liiketoiminnan keralla. Eikä liioin se seikka, että hän on osakkeenomistaja, synnytä mi-

tään uusia arvoja, joista korko voisi muodostua ja joka niin ollen oikeuttaisi koron esiintymisen.

Toisen väitteen mukaan pidetään korkoa oikeudellisenä hyvityksenä pääoman lainan tahi sijoituksen kautta uhkaavasta vaarasta. Osotetaan, että pääoma jossan keikauksessa voipi hävitä tahi siirtyä entiseltä omistajalta pois, joten koron muodossa on siltä varalta otettava hyvitys. Mutta tämäkin väite on hatara. Ajatellaanpa, että joku sijoittaa 10,000 markkaa pankkiin. Onko korko tässä tapauksessa tuollainen vaaranalaisuuden hyvitys? Ei minun mielestäni; sillä siinä tapauksessa ovat rahat sijoitetut mahdollisimman luotettavaan laitokseen, missä niitten katoamisen vaara on varsin vähäinen. Jos taas otamme liikelaitoksen pääoman sijoituksen huomioon, niin havaitsemme, että sijoittajien voitot ovat monin verroin suuremmat kuin häviöt. Ilman sellaista varmuutta kakenkaltainen pääomien sijoitus olisi mahdoton. Ne ihmiset, jotka esittävät tämän väitteen koron puolustukseksi, jättävät ne seikat huomioon ottamatta ja katselevat asiaa ainoastaan yksityisen kapitalistin kannalta. Mutta korkoa on käsiteltävä luokkailmiönä, jolloin havaitsemme, että kapitalistiluokan pääomasijoitusten kautta saavuttama voitto on suurempi kuin häviö. Näin ollen eivät kapitalistit pääomien vaaranalaisuuden perusteella voi puolustaa koron kiskomista.

Kolmantena koron puolustuksena esiintyy elämän mukavuuksista kieltäytymisen palkitsemisen ajatus. Ajatellaan, että kun pääoma sijoitetaan pankkiin tahi joihinkin liikelaitoksiin, niin silloin kieltäydytään jostain elämän mukavuudesta. Mutta jos tuollainen kieltäytyminen todellakin edellyttäisi korvauksen, niin eikö silloin pitäisi korvauksen niille ihmisille, jotka eivät pääomia ollenkaan omista, olla

paljon suurempi kuin pääoman omistajille, jotka aina jättävät osan varallisuudestaan elämän mukavuuksienkin hankkimiseksi. Englantilainen etevä kirjailija *John Ruskin* sanookin varsin sattuvasti: »Kieltäytyminen, todellakin, olkoon oikeutettu palkkioonsa; mutta ei lisäämällä sitä minkä me sen kautta säästämme, ellei voida esittää jotain sellaista luonnon lakia, jonka mukaan säästöimme kasvaa ilman meidän kieltämyksiämme. Te ette voi samalla syödä leivosta ja säästää sitä; tietysti ette; ja jos te ette sitä syö, niin teillä on jällellä leivoksenne, mutta ei puoltatoista leivosta«.

Neljäs ja ehkä vakavin koron puolustus sisältyy väitteeseen, että lainaksi annettu pääoma tekee sen saajalle palveluksen. On kyllä totta, että pääoman kautta voipi sen lainaksi saaja ryhtyä tuotannolliseen toimintaan, johon hän ei muutoin voisi ryhtyä. Mutta samalla on huomattava, että lainaksi saadun pääoman suorittama palvelus korvautuu jo itse sen käytön kautta. Pääoma voipi pysyä arvossaan ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että sitä käytetään tuottavassa työssä. Lainaksi ottaja eli sen käyttäjä on siis pääoman olemassaololle välttämätön. Työläinen, työskennellessään pääomalla, pitää sen yhä suurenevia pääomia synnyttävän tuotannollisen toiminnan yhteydessä. Jos joku sallisi tehtänsä, koneensa tahi viljelysmaansa olla joutilaita, tapahtuisi näissä välttämättömästi pilaantuminen ja sitä seuraava arvon häviäminen. Siten siis jatkuvan uuden tuotannon kautta ainoastaan voidaan pääoman arvoa säilyttää. Näin ollen työläiset, ottaessaan pääoman haltuunsa ja käyttäessään sitä tuotannossa, tuottavat yhtä suuren hyödyn kapitalisteille kuin nämäkin työläisille, joten en katso kapitalisteilla olevan oikeutta hyvityksen saamiseen työläisiltä. Sitä-

paitsi on muistettava, että työläiset tulevat monin verroin helpommin toimeen ilman kapitalistien rahoa kuin nämä ilman työläisten työtä.

Riittäkööt nämä väitteet osottamaan kapitalistimaailman epätoivoisia ponnistuksia koron puolustamiseksi. Jo raamatussa tuomitaan korko ja sen ottaminen vääräksi. Israelilaiset eivät saaneet sitä toisiltaan ottaa ja, jos muukalainenkin oli köyhä, niin sisältyi hänkin saman säännön piiriin. Korko oli siis kielletty synty.

Että koron kiskominen nyt pidetään laillisena, johtuu rahaomaisuuden suhteesta voittotuotantoon. Nykyään lainataan rahaa jonkun liikkeen harjoittamista varten. Lainan kautta sen saaja voipi perustaa liikkeen ja sen kautta pääsee riistämään työvoimaa. Sentähden on lainan saajan kohtuullisena velvollisuutena hyvittää lainan antajaa. Työväen välitön käyttäjä on teollisuuden tahi jonkun muun liikkeen harjoittaja, jolle rahanlainaaja tekee palveluksen saattaessaan hänet tilaisuuteen laajentamaan liikkettään ja tienaamaan suurempia voittoja lainatun pääoman avulla. Täten siis, kun lainanantaja sen kautta tekee lainansaajan kykeneväksi riistämään työläisien työvoimaa, on hänellä oikeus vaatia osansa riistosaaliista. Mutta koko tämän toimituksen pohjana on vääryyden harjoitus työväestöä kohtaan ja se vääryys on vallitsevana niin kauvan kun pääoman omistus on yksityinen, joka merkitsee, että kapitalismi on vallitsevana. Vasta kapitalismin kukistuessa menettävät kapitalistit valtansa kiristää työläisten työstä itselleen ansiottomia tuloja koron muodossa.

7. Johtopäätös.

Nyt olen tämän esitelmäjaksoni lopussa. Uskon sen kautta luoneeni valoa kysymykseen, mistä johtuu työväenluokan köyhyys ja kapitalistiluokan rikkaus. Kuten esitelmäni ensi osassa havaitsimme, esiintyy työväenluokan ansaitsemista rautakahleen tavoin rajoittavassa palkkajärjestelmässä tämän luokan alituisessa köyhyydessä pysymisen tekijä. Siis ei mikään laiskuus, aikaan saamattomuus, juoppous ja jumalan sallimus ole sen tekijänä. Jälkimmäisessä osassa vuorostaan luulen kaikille täysin ymmärrettävästi sekä järkeä että oikeuden tuntoa tyydyttävästi todistaneeni, että kapitalistiluokan rikkaus johtuu yliarvon, vuokran ja koron tuotannosta, joka voidaan toimittaa ainoastaan työvoiman riistämisen kautta.

Mutta kaiken tämän pohjana, tapahtuvan riiston ja vääryyden peruskalliona esiintyy kapitalistinen yksityisomistusoikeus tuotannon välikappaleisiin ja siitä johtuva kapitalistiluokan ylivalta hyödyllisten työläisten elämän ja liikunnan ylitse. Mitkään yksityisten työläisten toimenpiteet tahi järjestyneen työväestön kapitalistisen omistuksen pohjalla toimittamat olojen korjaushommat eivät voi sitä kalliota olemattomiin hävittää. Ainoastaan koko työväenluokan kumouksellisen luokkataistelun kautta, jonka nimenomaisena tarkoituksena on tuotannon välikappaleitten yksityisomistuksen lakkauttaminen ja yhteiskunnallisen omistuksen tilalle saattaminen, siis sosialismin toteuttaminen, voidaan kapitalismin hirviö kukistaa ja taata työväelle sen luonnollinen oikeus työnsä tuloksiin ja sen kautta kaikkiin elämän nautintoihin. Ja tuo tarkoituserä saavutetaan silloin kun sorretti työväestö liittyy tähän luokka-

orjuuden kahleista vapautumisellensa välttämättömään taisteluun.

Nyt jo sadat tuhannet ja miljoonat ovat tuohon pelastustaisteluun ryhtyneet ja löytävät siinä itsellensä uudet, korkeammat elämän ihanteet, kaikki elvyttävät aatteet. Mutta missä viipyvät toiset?

Työläiset, liittykää yhteen, valloittaaksenne teille kuuluva valta ja vapaus! Olkoon tunnussanamme: *Alistuvaisuuden kautta orjuuteen, mutta taistelun kautta voittoon!*

HINTA 50 PENNIÄ.